

KLÁR MIKSA

1912

1953. szeptember 16-ától a Hajdú-Bihar Megyei Főosztály vezetőjének rendőri helyettese, a sortűzparancs kiadója 1956. október 23-án este 18 óra körül Debrecenben.

A három debreceni felsőoktatási intézmény (Orvostudományi Egyetem, a Kossuth Lajos Tudományegyetem, valamint a Mezőgazdasági Akadémia) ifjúsága 1956. október 22-én este – csatlakozva a szegedi MEFESZ követeléseihöz – megalakította a debreceni MEFESZ-t. Telefonon értesülve arról, hogy a fővárosi műegyetem hallgatói másnap (október 23-án) kivonulnak az utcára, hogy érvényt szerezzenek az általuk elfogadott 16 pontba foglalt követeléseiknek, nyomban felmerült egy másnapi demonstráció gondolta. Október 23-án reggel a MEFESZ szervezői nagygyűlést hirdettek meg a Kossuth Lajos Tudományegyetem előtti térre, ahol fél tizenegy táján felolvasták a debreceni egyetemi ifjúság 20 pontba foglalt követeléseit. Az egyetemi ifjúság tizenegy körül indult el a belváros felé, hogy elérje a 20 pont kinyomtatását a *Debreceni Néplap* rendkívüli kiadásában. A felvonuláshoz csatlakoztak a debreceni középiskolák diákjai és a debreceni polgárok, a pártbizottság épületét már több ezer ember vette körül. A megyei pártbizottság kezdetben tárgyalt az egyetemi fiatalsággal, melynek eredményeként a Debreceni Néplapban megjelenhetett a 20 pont.

A délután folyamán az egyetemen tovább folytatódott a tanácskozás, majd a diákok – akikhez egyre nagyobb számban csatlakoztak a munkások, polgárok is – ismét a városközpontba vonultak. A felvonuló tömeg a vörös csillagok levételét követelte a középületekről, a MÁV Igazgatóságának, illetve a városi tanács épületéről azokat el is távolították. A tömeg végül a Belügyminisztérium Kossuth utcai épülettömbje elé vonult, ahol a vörös csillag levétele mellett a politikai foglyok szabadon bocsátását is követelte. Az épület előtt felsorakozó szuronyos puskával tüzelőállást elfoglaló belügyi egység parancsnoka – a BM Hajdú-Bihar Megyei Főosztály vezetőjének, Surmann István államvédelmi őrnagynak rendőri helyettese –, Klár Miksa rendőr őrnagy Bodoni László rendőr századost küldte parancsért a pártbizottság székházába, ahol Komócsin Zoltán megyei párttitkár egyértelműen közölte, hogy a mozgalmat „likvidálni kell”. Klár Miksa ennek alapján parancsot adott a tűz megnyitására. A sortűznek három halálos áldozata és mintegy huszonöt sebesültje lett.

Klár Miksát 1956. november 1-én letartóztatták, ám orvosi beutalót szerzett az Idegklinikára, ahova át is szállították. November 4-éig az Idegklinika zárt osztályán tartózkodott, a szovjet intervenció után azonban már 5-én a szovjet parancsnoksággal együtt dolgozott a pártapparátus és rendőrség újraszervezésén. A Hajdú-Bihar Me-

gyei Főosztály vezetőjét, Surmann István államvédelmi őrnagyot a megyei pártbizottság novemberben leváltotta, Klár Miksát bízva meg feladatai átvételével. Miután Czifra László vette át a Hajdú-Bihar megyei rendőr-főkapitányság vezetését, az ő rendőri helyettese lett.

FORRÁSOK

Klár Miksa nyugalmazott rendőr alezredes visszaemlékezése, 1981. Készítette: Fehér Klára. Kézirat. Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára

IRODALOM

Kahler Frigyes (szerk.): *Sortüzek, 1956*. Antológia, Lakitelek, 1993. 11.

Kahler Frigyes–M. Kiss Sándor: „Mától kezdve lövünk” *Tíz év után a sortüzekről*. Kairosz, Budapest, 2003. 19., 78.

Filep Tibor: A debreceni katonai események a korabeli sajtó, valamint a politikai katonai jelentések tükrében. In *Debreceni Szemle*, 2007/2. 195–205.

Gyarmati György–Palasik Mária (szerk.): *Trójai faló a Belügyminisztériumban. Az ÁVH szervezete és vezérkara, 1953–1956*. ÁBTL–L'Harmattan, Budapest, 2013. 120.

Horváth Miklós–Tulipán Éva: *In memoriam 1956*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006.